

Srednja šola za oblikovanje Maribor

**Bedanec vrača
udarec**

KDO SMO IN KAJ POČNEMO

V SREDNJI ŠOLI ZA OBLIKOVANJE MARIBOR izobražujemo za zelo raznolike programe, ki sta jim skupni ustvarjalnost in sodobnost. Prizadevamo si, da bi dijakom ob znanju omogočili tudi razvijanje zavesti za družbeno odgovorno in kakovostno bivanje v duhu trajnostnega razvoja, zato izvajamo tudi različne projekte, ki presegajo okvire običajnega šolskega dela.

V želji, da bi izpolnili zgoraj zastavljene cilje, smo zasnovali projekt šolskega filma. V projekt so vključeni dijaki vseh izobraževalnih programov naše šole, ki na izjemno atraktiven način spoznavajo posebnosti svojih bodočih poklicev. Tako bodo frizerji poskrbeli za masko in frizure, oblikovalci za kulise in rekvizite, modni oblikovalci za kostumografijo ter medijski tehniki za snemanje in montažo filma. Dijaki se v projektu dokažejo tudi s svojimi individualnimi znanji in interesi. Igralska in tehnična ekipa je v celoti sestavljena iz naših dijakov.

V duhu osveščanja mladih za slovensko kulturno in naravno dediščino smo za vsebino filma izbrali najpogosteje natisnjeno slovensko pripoved, Vandotovo zgodbo o Kekcu. Pri tem smo seveda izhajali iz dejstva, da ima predvsem knjiga Kekec nad samotnim breznom pomembno mesto tudi v slovenski filmski umetnosti. Čeprav se projekt vizualno navezuje na film Kekec, ki ga je Jože Gale posnel 1951, smo se z avtorskim scenarijem vsebinsko navezali na Vandotov izvirmik. Zgodba filma z naslovom Bedanec vrača udarec je umeščena v Triglavski narodni park. Pri izbiri lokacije za snemanje filma smo imeli v ospredju težnjo, da v mladih okrepimo željo po ohranjanju naravnih in kulturnih vrednot in obudimo željo po aktivnem preživljanju časa v naravi. Zato je vrhunec projekta snemanje filma na lokacijah v Bohinju in okolici. To je povezano z visokimi stroški namestitve številne filmske ekipe, ki jo tvorijo dijaki in njihovi mentorji.

Takega bremena šola sama ne zmore nositi, zato se obračamo na vas, da v našem projektu sodelujete kot donator ali sponzor.

Del projekta obsega tudi obširno promocijo filma, ki bo potekala neposredno preko javnih predvajanj filma ter posredno preko tiskanih in elektronskih medijev. Spremljevalne tiskovine in spletne strani, ki so izdelek naših dijakov, nam omogočajo, da o vrednotah, ki jih želimo mladim posredovati s tem projektom, podrobno seznanimo širšo javnost.

Vabimo vas k sodelovanju v želji, da se vaša donatorska in sponzorska vizija in poslanstvo udejanita skozi naš projekt. Trudili se bomo za sodelovanje, ki bo bogatilo in nadgrajevalo vašo blagovno znamko in uresničevalo tudi vaše strateške cilje ter pozitivno vplivalo na vaše poslovne rezultate.

Dovolite, da vam naš film predstavimo...

obiščite nas na www.kekecnassom.si

KDO JE BIL JOSIP VANDOT (1884-1944)

Josip Vandot se je rodil leta 1884 v Kranjski Gori, ob vходу v romantično dolino Velike in Male Pišnice, ob vznožju najvišjih vrhov Julijskih Alp in Karavank. V družini železničarskega uradnika Franca Vandota in domačinke Neže Robičeve iz Gozda Martuljka je bilo dvanajst otrok, Josip je bil deseti. Otroška leta so bila lepa, v prostem času se je igral po jamah in travnikih okoli postaje, na prudu Pišnice, po senožetih, jasah in bližnjih gozdovih. Pravljice, ki jih je pripovedovala Josipova mati, so njegov otroški svet napolnile z divjimi možmi in ženami, škrtati in vilami. Prav te zgodbe in Vandotova globoka ljubezen do narave so postali podlaga njegovih literarnih del.

Leta 1896 je vstopil v novomeško gimnazijo in začel objavljati pod psevdonimom Cvetko Slavin, nato pa je stopil po očetovih stopinjah in postal železniški uslužbenec v Št. Vidu pri Celovcu. Napeti odnosi med Slovenci in Nemci so mu zagrenili življenje, zato je službo kmalu odpovedal in se vrnil domov. Po krajšem premoru, med katerim je celo poprijel za pastirsko palico, se je na materino željo zaposlil pri Južni železnici ter služboval v Litiji, Postojni in v Trstu.

Med prvo svetovno vojno se je z ženo umaknil v Gradec in se še pred koncem vojne vrnil v Trst.

Po vojni, ko smo Slovenci Trst izgubili, se je odselil v Jugoslavijo in služboval v Sisku, Radencih in na Pragerskem. Z osemtridesetimi leti je zaprosil za upokožitev. Do takrat je objavljenih že precej besedil, napisana sta bila že Kekec na hudi poti in Kekec na volčji stezi. Sodeloval je pri otroških oziroma mladinskih listih in revijah, največ svojih del pa je objavjal v mladinskem listu »Zvonček«.

Med drugo svetovno vojno je živel v Mariboru, kjer je doživel tudi nemško okupacijo Štajerske. Nemci so ga kot zavednega Slovenca izgnali v Slavonski brod in požgali njegovo bogato knjižnico, ki jo je urejal vse življenje. Takrat so bili uničeni tudi rokopisi in osnutki mladinskih in planinskih povesti, ki jih je pripravljal za izdajo. Vandot je umrl 11. julija 1944 med zavezniškimi bombardiranjem vasi Trnjanski Kuti pri Slavonskem brodu. Po osvoboditvi so se hčerka, žena in vnukinja, ki so ga spremljale v izgnanstvu, preselile v Ljubljano, kamor so prepeljali tudi njegovo truplo, ki sedaj počiva na ljubljanskem pokopališču.

obiščite nas na www.kekecnassom.si

PLANINSKA PRIPOVEDKA

Junaški deček, ki je tako slavno ukanił Prisanke in Pehto ter nasukal Bedanca, je odrasel v postavnega mladeniĉa. Med ljudmi je obveljalo prepriĉanje, da je Kekec lastnorodno uŹugal Bedanca in ga vrgel v reko. Mladi pastir je bil v druŹbi vedno dobro sprejet in obĉudovan ter marsikatero mlado srce se je ogrelo zanj.

Mena, ki je po dramatiĉnih dogodkih nad samotnim breznom ostala pri Kekĉevi druŹini, se je smejala venomer in je vedela, da ji bo dobro v tej hiŹi in ne bo nikoli Źalostna. Z leti pa se je v njej prebudila Źelja, da bi v Kekĉevi hiŹi postala nekaj veĉ kot sestrica. Kekec, ki je rad povedal, da si je Meno prisluŹil Źe pri Bedancu, sprva Meninega koprnjenja po pozornosti sploh ni opazil.

Bedanec, ki je preŹivel padeĉ v prepad in se nekje pri PiŹnici reŹil iz razpenjene vode, se je dolga leta skrival v tujini. V dolini pod Źpikom so ljudje, ki so zaman iskali mrtvega Bedanca, razpisali mednarodno tiralico, ki pa ni obrodila sadov. Veĉina domaĉinov je verjela, da je kriminalca, ki je ubil Kosobrina, odnesla deroĉa voda kdove kam in ga zakopala med svojim peskom. Kekcu pa dejstvo, da so iz vode potegnili samo mrtvega Volka, ni dalo miru. Po desetih letih se je Bedanec odloĉil, da je napoĉil ĉas za maŹĉevanje, in se je vrnil v domaĉe loge. Trikrat je Bedanec poskusil pokonĉati Kekca in trikrat mu je spodletelo.

Mojca je kmalu potem, ko je prviĉ zagledala boŹji svet, zapustila KoroŹĉevo hiŹo. S svojim srebrnim, Źkrjanĉkovim glasom, ki je tako lepo zvenel, da se je vse ĉudilo Źirom okrog, je kmalu postala cenjena pevka. S svojo uspeŹnico »Teta Pehta, dober dan!« je veĉ tednov kraljevala na vrhu domaĉih in tujih glasbenih lestvic. Vendar v desetih letih uspeŹne kariere ni pozabila na dejanskega avtorja pesmi. Prepriĉana je bila, da se barva njenih modrih oĉi, ki jih je Kekec ozdravil, potem ko jo je reŹil iz rok hudobne Pehte, odliĉno sklada z barvo prta na Kekĉevi mizi in barvo njegove posteljnine. Sklenila je, da je koncert v Kekĉevi domaĉi vasi pravi trenutek, da to tudi preveri.

Med Mojĉinim nastopom v domaĉi oŹtariji so se sreĉali vsi protagonisti naŹe pripovedke: Mojca na odru, Kekec med publiko in Bedanec v mraĉnem kotiĉku prostora. Mojĉin koncert je bil na vrhuncu, ko je v prostor vstopila Mena. Kekec in Mena sta se v Źivahnem plesu zavrtela po prostoru in Mojca je spoznala, da je Kekĉevo srce Źe uplenjeno. PoniŹana in zavrŹena je Mojca zapustila zabavo. Sreĉni par pa se je zabaval Źe pozno v noĉ...

Objokana Mojca je legla k poĉitku. V sanjah je videla sreĉne trenutke, ki bi jih lahko preŹivila s Kekcem, videla pa je tudi svojo nasprotnico. Noĉna mora jo je iztrgala iz spanca in jo pregnala na temne vaŹke ulice ter nazaj v oŹtarijo. Zabava je medtem Źe izzvenela in v prostoru so ostale samo Źe mraĉne podobe. Mojca je med njimi prepoznala Bedanca, katerega sliko je pravkar videla na stari tiralici. Takrat je ugledala priloŹnost, da se znebi konkurentke v boju za Kekĉevo ljubezen. Preseneĉenemu Bedancu je predlagala peklenski naĉrt. Bedanec je z zadoŹenjem sprejel Mojĉino pomoĉ. Ta mu ne bo omogoĉila samo maŹĉevanja nad Kekcem, temveĉ tudi moŹnost, da se ponovno polasti uboge Mene, ki sta mu jo pred desetimi leti izmaknila Kosobrin in Kekec.

Naslednji dan je Mojca predlagala Kekcu in Meni, da gredo skupaj v planine obujat spomine. Dospeli so do goliĉave, kjer so se ustavili, da bi nekaj pojedli. Medtem ko je Kekec poskusil zakuriti ogenj, je Mojca predlaga Meni, da gresta nabirat cvetlice. Mojca je zapeljala Meno v brezpotje, kjer jo je pahnila v Bedanĉevo naroĉje. Kekcu je natvezila tragiĉno zgodbo, kako je Mena padla v sotesko in jo je odnesla reka.

Med tem se je Meni uspelo reŹiti iz Bedanĉevih krempljev. Obupani Kekec, ki jo je iskal na obreŹju reke, je zasliŹal njene krike. Stekel je v smeri zvoka in naletel na Bedanca, ki je lovil Meno. V dramatiĉnem spopadu med Kekcem in Bedancem se zgodba razplete. Kekec je konĉno imel priloŹnost, da je Bedancu podaril Źivljenje, ki ga je po njegovi krivdi pred tolikimi leti »izgubil«.

OD ZGODBE DO SCENARIJA

Izvirni scenarij za kratki film Bedanec vrača udarec temelji predvsem na Vandotovi pripovedki, ki je bila prvič objavljena leta 1924 v dvanajstih zaporednih številkah mladinskega lista Zvonček, takrat še pod naslovom Kekec nad samotnim brezdnom. Frane Milčinski in Jože Gale sta po tej pripovedki, ki velja za najbolj izbrušeno in zdaj že klasično delo slovenske mladinske književnosti, napisala scenarij za film Kekec. Film, ki je bil posnet leta 1951, je danes klasično delo slovenske kinematografije in glede na dejstvo, da je bil prodan kar v trinajst držav, tudi eden izmed komercialno najuspešnejših slovenskih filmov nasploh. Prav temu filmu pa gre tudi zasluga, da je Kekec postal in ostal ključna figura slovenske mladinske književnosti.

Milčinski in Gale sta se pri pisanju scenarija precej oddaljila od Vandotovega izvirnika. Medtem, ko je Vandotova zgodba v jedru globoko tragična in na trenutke tudi izrazito brutalna, sta Milčinski in Gale zgodbo omilila. V izvirniku Kosobrin umre, Bedanec izgine v deroči reki in Kekečev pes Volkec pogine, nasprotno pa v filmu vsi preživijo. Ob tem sta avtorja siroti Meni nadelala ime in lastnosti deklice Mojce iz druge Vandotove knjige Kekec na volčji stezi. Glede na to, da danes film lažje najde pot do televizijskih zaslonov kot Vandotova knjiga otroško knjižno polico, je figura Mene dobesedno izginila iz naše predstave o Kekečevih prigodah.

Čeprav je osnovna rdeča nit našega filma Bedančeva vrnitev in njegovo maščevanje, pa je jedro zapleta posledica »medijskega« konflikta med Meno in Mojco. Dejstvo, da Vandot Mojce v tretji knjigi ne omenja več in da na koncu knjige jasno navede, da je Mena za vedno ostala pri Kekečevi družini, sva avtorja uporabila za izhodišče scenarija.

Zgodba se dogaja dobrih deset let po koncu Vandotove knjige. Pri tem sva izhajala iz tega, da je bil Kekec v zadnji knjigi star deset let in je sedaj polnoleten. Njegov sloves lokalnega junaka se je še okreplil in kot postaven najstnik je pravi magnet za lepo Meno. Sirota Mena je krepotna navka, prijazna in mila, zatopljena v idilični svet Juljskih

Alp. Travmatično otroštvo sirote, ki je z devetimi leti izgubila starše in se znašla na cesti, kjer jo je pobral Bedanec, zbledi ob zvokih Kekečeve prešerne pesmi in ob pogledu na s snegom prekrite gore. Dejstvo, da Vandotov Bedanec Meno v otroštvu zasužnji, zapre v svoje domovanje in na različne načine zlorablja, na videz nič ne zmoti njene idilične predstave o Kekečevem svetu.

Nasprotno pa je Mojca pravi otrok našega časa. Svoj talent je izbrala za estradno slavo, kar ji je pokvarilo karakter in jo spremenilo v pravo femme fatale.

Samo ljubezen do Kekca, ki jo je naučil čudovite pesmi in ozdravil slepote, je še pristna. Pa tudi ta zbledi, ko jo ljubosumje pahne v zaroto proti Meni.

Vandotov skoraj hollywoodski zaključek tretje knjige o Kekcu, v katerem ostane Bedančeva usoda nepojasnjena, kar kliče po nadaljevanju. Naslovni junak našega filma je arhetip filmskega zlobneža. Teslesno neprivlačen, okoren in zanemarjen lomasti po Triglavskem narodnem parku in uničuje favno in floro. Vandotov Bedanec je do skrajnosti skarikirana podoba lokalnega nepridiprava, ki ugrabi ne samo, Meno temveč tudi Kekečovo mamo, Jerico, Tinkaro. Bedanec iz prvega Galetovega filma Franca Presetnika pa je liku dodal še tipično čokotost, ki je dokončno zaznamovala našo predstavo o njem.

Čeprav je zgodba povedana skozi govorico eksperimentalnega filma, sva v scenariju skušala kar najbolj ohraniti pravljlično naracijo, ki jo je Vandot uporabljal v svojih delih. Pri tem se nisva izognila tudi dejstvu, da so Vandotove pripovedke napisane lahko, na trenutke celo površno in naivno. Pod površino enostavne žanrske zgodbe se skriva kritika filmskih stereotipov in satira poenostavljenih medčloveških odnosov, kot jih prikazuje večji del sodobne medijske produkcije. S svojo banalno narativno reprezentativnostjo in preobloženostjo s »čistimi« filmskimi elementi skuša scenarij prerasti okvire obrtniškega šolskega filma. Pri tem seveda nisva pozabila na dejstvo, da je del umetniškega poslanstva tudi zabava.

obiščite nas na www.kekecnassom.si

PODOBA NAŠEGA FILMA

Zasnova prizorišč filma *Bedanec vrača udarec* izhaja iz dveh temeljnih scenografskih pristopov, ki sta razpoznavna že od najzgodnejšega obdobja kinematografije. Del filma bo posnet na avtentičnih prizoriščih, del pa na umetnem, posebej za film ustvarjenem okolju. Ta pristop nam omogoča, da dijaki celovito spoznajo problematiko neskladja med »zaznavno zmožnostjo« filmske kamere oziroma objektivna in človeškega očesa ter se soočijo s tehničnimi zahtevami raznolikih prizorišč.

Pri izbiri »naravnih« prizorišč smo se morali prilagoditi tako našim materialnim in tehničnim možnostim, kot tudi zahtevam scenarija. Medtem ko je Vandot svoje pripovedke umestil v okolico Kranjske Gore, bo *Bedanec vrača udarec* na drugi strani Triglava, v Bohinju. Alpska kotlina z jezerom in gorskim obodom ustvarja idilično pastoralno kuliso. Dostopnost okoliških planot in grebenov ter slikovitost rečnega korita Save Bohinjke pa nam omogočata, da lepoto tega slovenskega bisera kar najbolje prelijemo na filmsko platno.

obiščite nas na www.kekecnassom.si

Pomembna dediščina svetovne in slovenske kinematografije je filmska kulisa. Odločili smo se, da del prizorišč opremimo s kulisami in drugo scenско opremo. S poslikavo platna smo izdelali kulise avtentičnih vaških objektov. Posebno pozornost smo namenili tudi sceniski opremi in rekvizitom, ki smo jih izdelali iz lesa in drugih materialov.

S svojo narativno strukturo in časovnim odmikom je *Bedanec vrača udarec* kostumski film. Ker je oblikovanje oblačil in modnih dodatkov eno izmed naših »hišnih poslanstev«, smo kostumografijo vtkali že v osnovno zamisel filma. Likovna zasnova in izvedba oblačil sta ključnega pomena za tipizacijo posameznih filmskih vlog. Arhetipska izpostavljenost naših filmskih likov zahteva izrazite in tipsko jasno definirane kostume, kar je velik izziv za vsakega modnega ustvarjalca.

Tudi pri maski smo se lahko avtorji filma zanesli na izkušnje in priznano kvaliteto naših frizerjev in maskerjev, ki so si že pri snovanju filma zastavili visoke cilje. Tipizirane podobe likov v našem filmu, ki se spogleduje z vrsto filmskih žanrov od komedije do grozljivke, narekujejo izrazite maskerske posege. Ta žanrska raznovrstnost zahteva izvorno delo z ličili, lasuljami, umetnimi bradami in drugimi dodatki, vse to pa temelji na klenem obrtniškem znanju in visoki stopnji inovativnosti.

GLAVNE VLOGE

BEDANEC
FRANCI RIBIČ
MOJCA
KATJA KAUCIČ

KEKEC
ROK PETELIN
PEHTA
ROMANA ŠPANRING

MENA
ANJA ŽERAK
TINKARA
MELITA LORENČIČ

OSTALE VLOGE

METKA CVETKO, MONIKA DJEDOVIČ, SANJA HROVAT, ROSANA RABUZA SIMONVIČ,
MANUELA RAZBORŠEK, SARA ROZINGER, ŠPELA STAJNKO,

ASISTENTKA REŽIJE

TAMARA DAMIŠ

MASKA

SARA MADJUNI, TADEJA PREMZL, TADEJA KURNIK, TJAŠA DOMINIK,
PETRA ORNIK, ALEKSANDRA ŽIŽEK

KOSTUMOGRAFIJA

VANJA AJD, KATJA BERDEN, TINA BUNDERLA, SANDRA PELCL,
LILJANA SORČAN, ANJA ŠABANOVIČ, KATJA ŠPEGELJ

TEHNIKA

ALJAŽ BEZJAK, SVEN GREIF, EVA KRUDER, LEA MURKO,
LARA NEPUŽLAN, NEJC VERTAČNIK

SCENOGRAFIJA

JURE POZNE, MITJA STUDENČNIK, MELANIE ZALAR

KAMERA

TADEJ REPEC, DARIJAN ŽIŽEK

MONTAŽA

NINA LEPOŠA, SIMONA ZEMLJIČ

MENTORJI

MILAN BUNIČ (tehnika), ŠTEFAN HLEBIČ (tehnika), TANJA HORVAT (rekviziti, promocija)
BRONISLAV HORVAT TOŠ (režija, igra, scenarij, oblikovanje), MAJDA KUZMIČ (kostumografija),
IRENA LABAŠ (produkcija), ALENKA LUKIČ (kostumografija),
DARINKA MEŠKO OBREHT (igra, scenarij) ANDREJA MILANEZ RITONJA (spletna stran, promocija),
DEJAN PASKA (kamera), MARIJA PINTER (maska), ALENKA TOPLAK (scenografija),
MOJCA TOURE (rekviziti, oblikovanje)

tisk je omogočila tiskarna

GRAFIS
TISKARNA

Požeg 4, 2327 Rače, Slovenija
386(0)2 608 92 26, matej@grafis.si, www.grafis.si

SREDNJA ŠOLA ZA OBLIKOVANJE MARIBOR

Bedanec vrača udarec

založila in izdala: Srednja šola za oblikovanje Maribor, maj 2010

odgovarja: Irena Labaš

besedila in oblikovanje: Bronislav Horvat Toš, Darinka Meško Obreht

priprava za tisk: Tanja Horvat, Franci Škrget, Bronislav Horvat Toš

tisk: GRAFIS

naklada: 200 izvodov

obiščite nas na www.kekecnassom.si

